

Paweł Janukowicz, dr n. społ. w dyscyplinie ekonomia i finanse
Warszawa, dnia 28.08.2023 r.

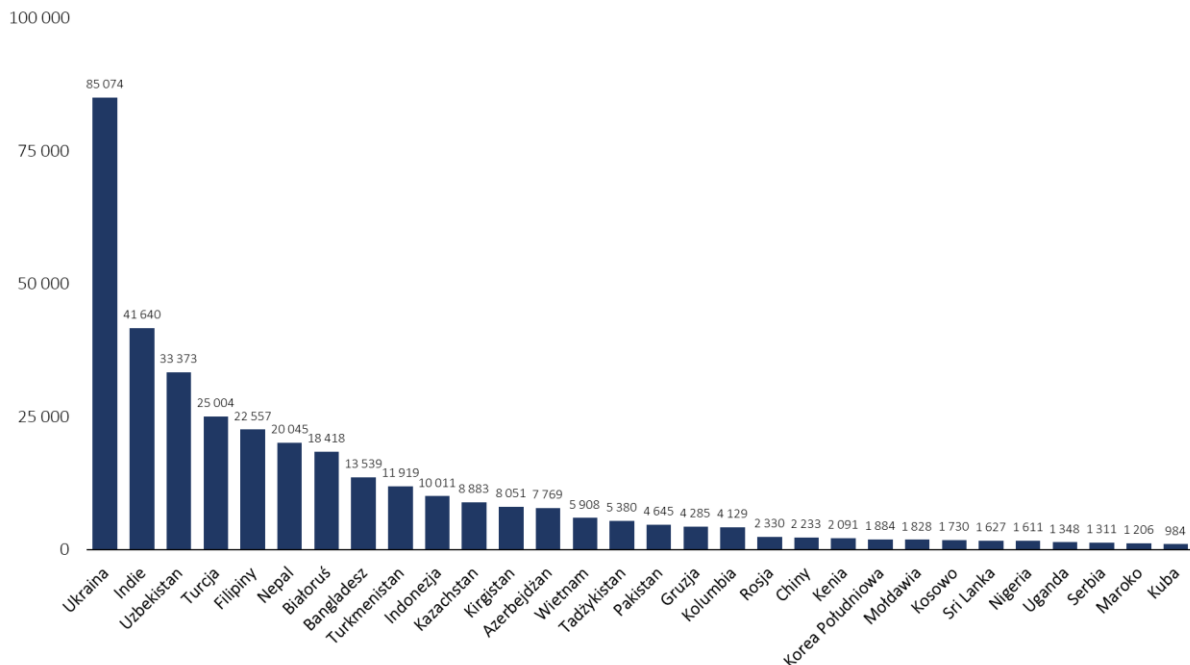
Komunikat FOR 18/2023:

Polska chętnie przyjmuje pracowników z zagranicy

Zwiększający się popyt na pracę oraz postępujący proces starzenia się społeczeństwa sprawiają, że polscy przedsiębiorcy coraz częściej są skłonni zatrudniać cudzoziemców, a polskie władze chętnie zgadzają się na sprowadzanie imigrantów zarobkowych. Kuriozalne jest zatem postępowanie polskiego rządu, który sam dając przyzwolenie na przyjęcie rzeszy pracowników spoza krajów UE, wchodzi w kolejny jałowy spór z Brukselą i neguje propozycję mechanizmu solidarnościowego w kwestii migracji.

W 2022 roku wojewodowie wydali 365 490 zezwoleń na pracę w Polsce cudzoziemcom ze 140 krajów świata, jak wynika z danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej¹. Za zgodą przedstawicieli polskiego rządu najwięcej zezwoleń na pracę przyznano obywatelom Ukrainy (85 074 zezwolenia, tj. 23,3% ogółu). Na drugim miejscu znaleźli się obywatele Indii (41 640 zezwoleń, tj. 11,4%), a na trzecim Uzbekistanu (33 373 zezwolenia, tj. 9,1%).

Wykres 1. Liczba zezwoleń na pracę cudzoziemców wydanych w 2022 roku według obywatelstwa (30 krajów, których obywatele najczęściej otrzymywali zezwolenia na pracę w Polsce)

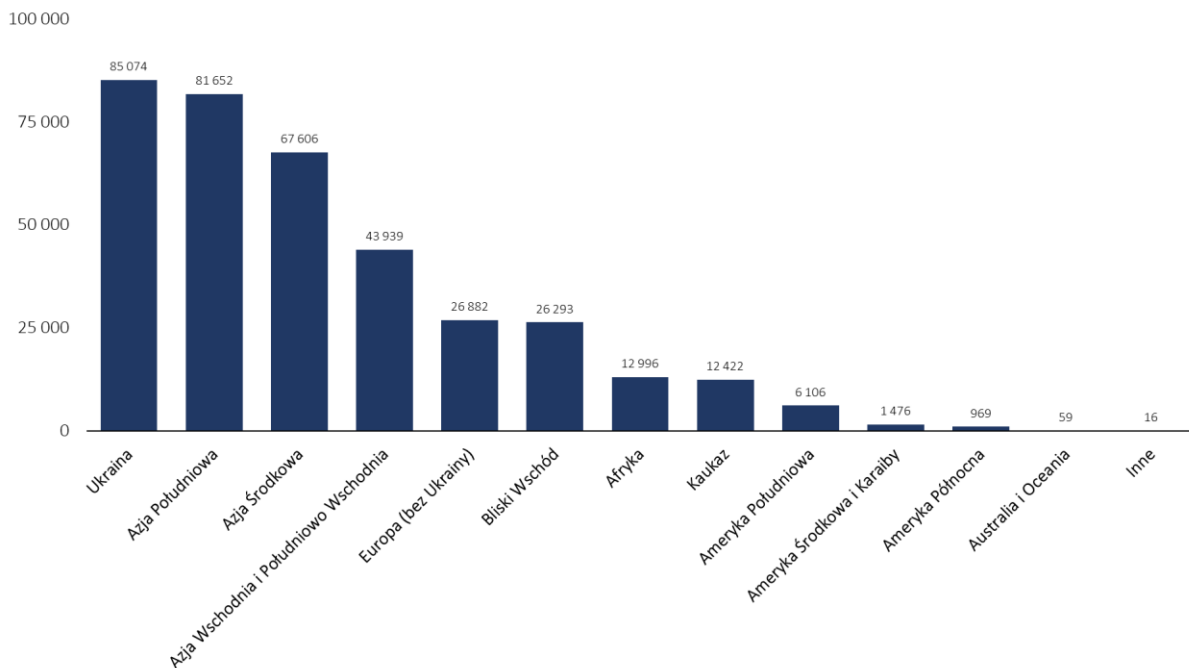
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
<https://psz.praca.gov.pl/web/urząd-pracy/-/8180075-zezwolenia-na-prace-cudzoziemcow>

¹ Zezwolenia na pracę cudzoziemców, <https://psz.praca.gov.pl/web/urząd-pracy/-/8180075-zezwolenia-na-prace-cudzoziemcow>.

W 2022 roku oprócz Ukraińców zezwolenia na pracę w Polsce najczęściej otrzymywali obywatele:

- Azji Południowej (głównie: Indie, Nepal, Bangladesz),
- Azji Środkowej (głównie: Uzbekistan, Turkmenistan),
- Azji Wschodniej i Południowo Wschodniej (głównie: Filipiny, Indonezja, Wietnam),
- Bliskiego Wschodu (głównie: Turcja).

Wykres 2. Liczba zezwoleń na pracę cudzoziemców wydanych w 2022 roku według regionów świata

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, <https://psz.praca.gov.pl/web/urząd-pracy/-/8180075-zezwolenia-na-prace-cudzoziemcow>

Przyznanie cudzoziemcowi zezwolenia na pracę w Polsce nie oznacza jednoznacznie, że podejmie on zatrudnienie w naszym kraju. Jest to pierwszy etap umożliwiający złożenie wniosku wizowego i przyjazd do Polski w celach zarobkowych. Niemniej jednak sama skala pozytywnie rozpatrzonych przez wojewodów zezwoleń na pracę cudzoziemców świadczy zarówno o dużym zapotrzebowaniu na pracowników z zagranicy, jak i przyzwoleniu rządzących na zatrudnianie osób spoza UE.

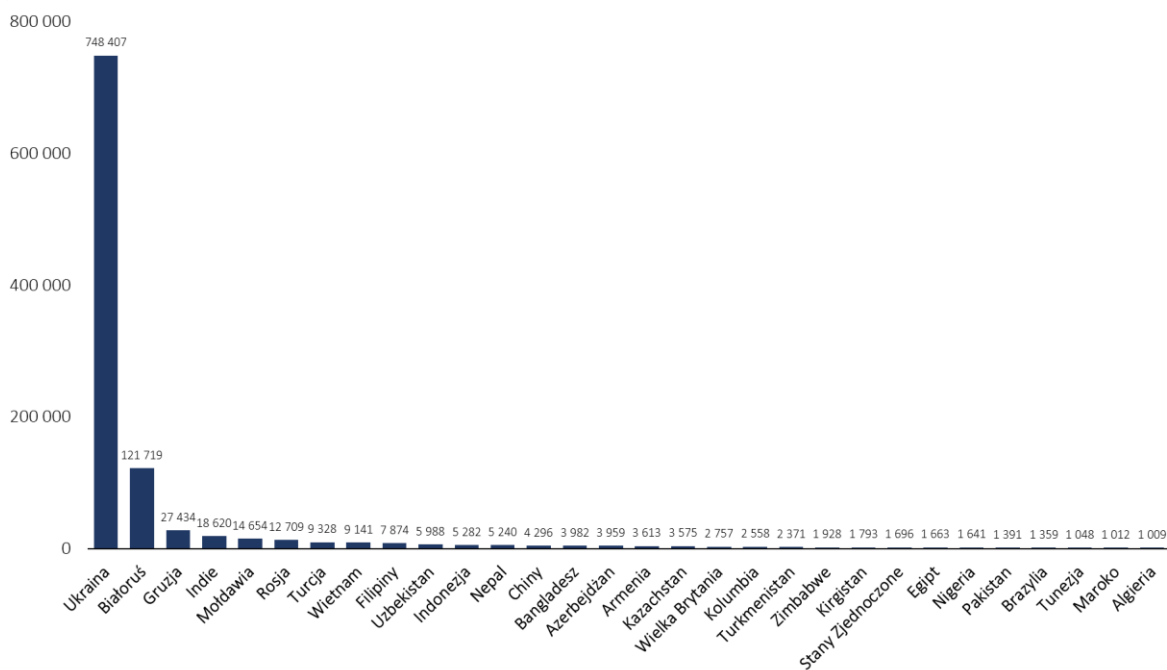
Wielkość zatrudnienia cudzoziemców w Polsce przedstawiają natomiast dane ZUS. Na koniec I półrocza 2023 roku liczby cudzoziemców, którzy podlegali ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym wyniosła 1 094 148 osób, z czego 68,4% stanowili obywatele Ukrainy². Informacje te są tożsame z danymi, które 12 lipca 2023 roku podczas posiedzenia Sejmu podał wiceminister spraw wewnętrznych i administracji Maciej Wąsik. Poinformował on, że w Polsce obecnie zatrudnionych jest około miliona cudzoziemców, a z krajów wysokiego ryzyka migracyjnego pochodzi jedynie 2,5 procent³. W ten

² Ubezpieczenia emerytalne i rentowe – II kwartał, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, <https://psz.zus.pl/kategorie/ubezpieczeni/ubezpieczenia-emerytalne-i-rentowe>.

³ Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu. Posiedzenie nr 79 w dniu 12-07-2023 (2. dzień obrad), <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=79&dzien=2&wyp=49&view=5>.

zawołowany sposób minister Wąsik przyznał, że do tej pory Polska z krajów wysokiego ryzyka migracyjnego przyjęła ok. 25 tysięcy pracowników.

Wykres 3. Liczba cudzoziemców spoza UE zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnych i rentowych w I półroczu 2023 roku (30 krajów, których obywatele najczęściej byli ubezpieczeni w ZUS)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
<https://psz.zus.pl/kategorie/ubezpieczeni/ubezpieczenia-emerytalne-i-rentowe>

Najliczniejszą grupę pracowników w naszym kraju stanowią obywatele Ukrainy. Napaść Rosji na naszego wschodniego sąsiada spowodowała jednak zmianę struktury i charakter migracji. Przed rosyjską agresją pracownikami z Ukrainy byli przede wszystkim mężczyźni, którzy najczęściej zatrudnienie znajdowali w branży produkcyjnej i budowlanej oraz jako kierownicy. Obecnie większość pracowników z Ukrainy stanowią kobiety, które najczęściej pracują w przetwórstwie przemysłowym i usługach administracyjnych. Spadek liczby mężczyzn z Ukrainy napływających do naszego kraju w celach zarobkowych spowodował, że w ostatnim czasie wśród pracowników z zagranicy coraz większą grupę stanowią migranci z bliskiego i dalekiego wschodu, m.in. z Białorusi, Gruzji, Indii, Turcji, Filipin, Uzbekistanu⁴.

Polscy pracodawcy coraz częściej zatrudniają pracowników z zagranicy ze względu na wyczerpujące się krajowe zasoby siły roboczej. Z badań Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z 2021 roku wynika, że zatrudnienie cudzoziemców spowodowane jest głównie brakiem polskich kandydatów na oferowane miejsce pracy. Takiego zdania było aż 78,4% z 332 ankietowanych przedstawicieli powiatowych urzędów pracy⁵.

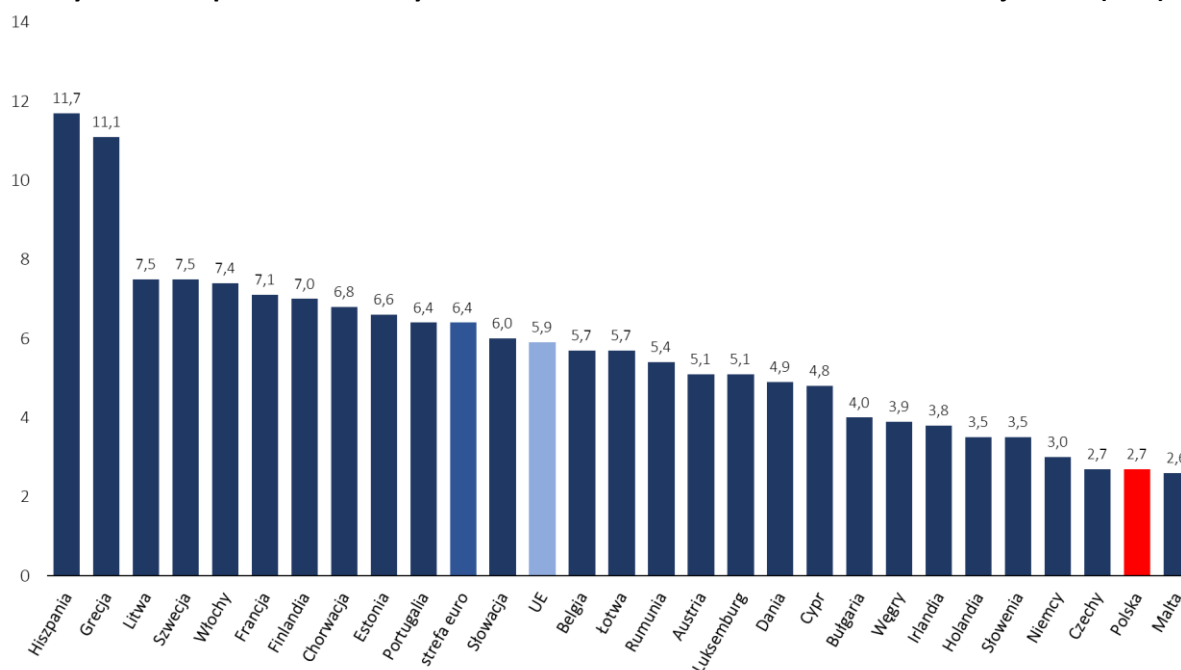
Dodatkowo dane Eurostatu wskazują, że w czerwcu 2023 roku stopa bezrobocia w Polsce była jedną z najniższych w UE. W naszym kraju wyniosła 2,7%, przy średniej unijnej kształtującej się na

⁴ Barometr zawodów 2023. Raport podsumowujący badanie w Polsce, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, https://barometrzwodow.pl/forecast-card-zip/2023/report_pl/raport_ogolnopolski_2023.pdf, s. 17, 21.

⁵ Cudzoziemcy na polskim rynku pracy. Jest znacznie lepiej niż kilka lat temu, <https://www.gov.pl/web/rodzina/cudzoziemcy-na-polskim-ryнку-pracy-jest-znacznie-lepiej-niz-kilka-lat-temu>.

poziomie 5,9%. Niższy odsetek bezrobotnych odnotowano tylko na Malcie (2,6%)⁶. Tak niska wartość stopy bezrobocia oznacza, że obecnie w Polsce mamy do czynienia jedynie z bezrobociem frykcyjnym, które spowodowane jest przepływami pracowników na rynku pracy – część osób zmienia dotychczasową pracę, poszukuje lepszego zatrudnienia lub przeprowadza się do innej miejscowości. Nie występuje natomiast nadwyżka podaży pracy.

Wykres 4. Stopa bezrobocia wyrównana sezonowo w czerwcu 2023 roku w krajach UE (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17270043/3-01082023-AP-EN.pdf>

Na polskim rynku pracy występuje jednocześnie duża liczba wakatów. Według danych GUS w 2022 roku w 38,8 tys. przedsiębiorstwach istniało 139,8 tys. nieobsadzonych miejsc pracy⁷. W porównaniu do 2021 roku liczba wakatów zwiększyła się o 3,8 tys. Z jednej strony mamy więc do czynienia z rekordowo niskim bezrobociem, z drugiej zaś ze znaczną liczbą nieobsadzonych miejsc pracy.

Konieczność otwarcia się pracodawców na imigrantów zarobkowych potęgują niekorzystne trendy demograficzne. Obecnie w Polsce widoczny jest postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który skutkuje uszczerpleniem liczby potencjalnych pracowników. W 2015 roku w naszym kraju było 6,25 mln emerytów, którzy stanowili 16,3% ludności Polski. W 2021 roku liczba emerytów w porównaniu do 2015 roku zwiększyła się blisko o 850 tys. i wyniosła 7,10 mln mieszkańców kraju, co stanowiło 18,7% populacji Polski⁸. Systematycznie zwiększa się również wartość współczynnika obciążenia demograficznego, który przedstawia liczbę osób w wieku poprodukcyjnym (60/65 lat+) w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2015 roku na 100 osób w wieku

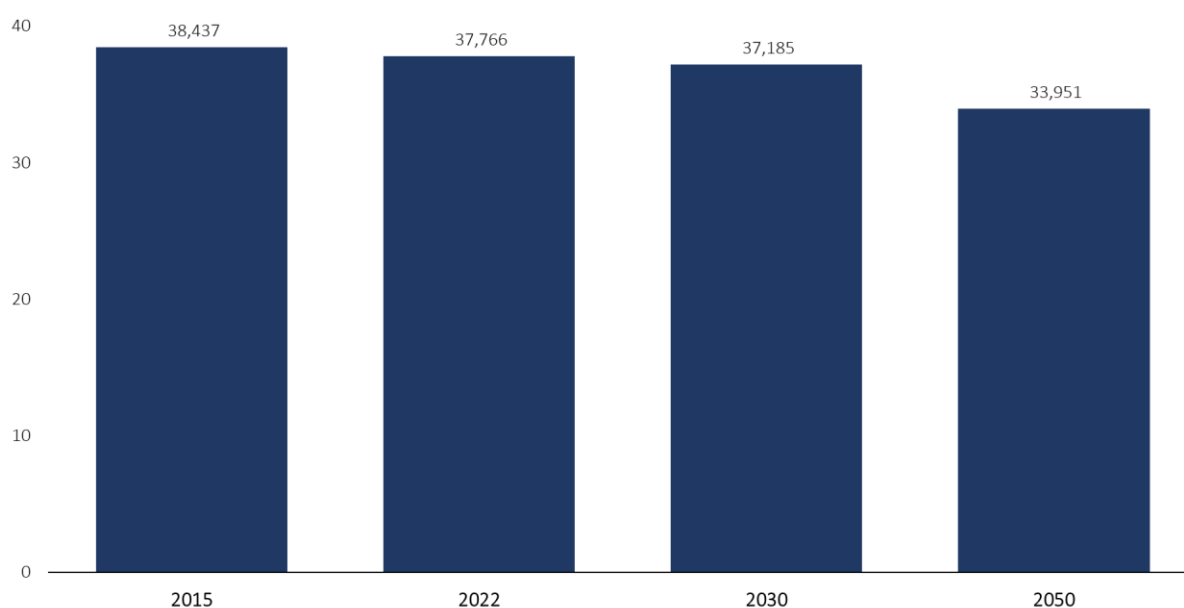
⁶ June 2023. Euro area unemployment at 6.4%, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17270043/3-01082023-AP-EN.pdf>.

⁷ Popyt na pracę w 2022 r., Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/popyt-na-prace-w-2022-roku,1,18.html>, s. 26.

⁸ Emerytury i renty w 2021 r., <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/emerytury-i-renty-w-2021-r-,32,13.html>.

produkcyjnym przypadają 31 osób w wieku emerytalnym, w 2022 roku relacja ta zwiększyła się do 39 osób⁹. Powyższe dane świadczą o niekorzystnych trendach demograficznych i nasilającym się zjawisku starzenia się społeczeństwa. Dodatkowo w ostatnich latach mamy do czynienia z dynamicznie postępującym procesem ubytku ludności. Tylko między 2005 a 2022 rokiem liczba mieszkańców naszego kraju zmniejszyła się blisko o 671 tys. osób. Tymczasem prognozy demograficzne nie napawają optymizmem. Według przewidywań GUS między 2022 a 2030 liczba ludności spadnie o kolejne 581 tys. osób, a w 2050 populacja Polski skurczy się do ok. 34 mln mieszkańców, czyli będzie o ponad 3,8 mln osób mniejsza niż w 2022 roku.

Wykres 5. Liczba ludności w 2015 i 2022 roku oraz prognoza GUS na 2030 i 2050 rok (w mln osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotnym problemem jest to, że w Polsce nie ma rządowego dokumentu, który kompleksowo określałby założenia polityki migracyjnej. Próbą stworzenia takiego aktu było opracowanie dokumentu *Polityka migracyjna Polski – kierunki działań 2021-2022*. Rząd Mateusza Morawieckiego w IV kwartale 2022 roku wycofał się jednak z przyjęcia tego dokumentu, pozostawiając kwestię polityki migracyjnej bez koordynacji. Biorąc pod uwagę malejącą liczbę ludności Polski i postępujący proces starzenia się społeczeństwa, a także zwiększony popyt na pracowników oraz doświadczenia państw Europy Zachodniej, należy spodziewać się, że w najbliższej przyszłości do naszego kraju przybywać będzie coraz więcej migrantów zarobkowych. Zamiast straszenia napływem imigrantów, który i tak następuje, potrzebne jest opracowanie długofalowej polityki migracyjnej, która pozwoli cudzoziemcom odnaleźć się kulturowo w Polsce, a pracodawcom umożliwi sprawne niwelowanie braków kadrowych.

⁹ *Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31 grudnia*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/ludnosc-stand-i-struktura-ludnosci-oraz-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-stand-w-dniu-31-grudnia,6,34.html>.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązywanie i planowanie prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Kinga Królik - członkini zarządu, kierownik administracyjno-finansowy FOR

tel. 691 908 904

e-mail: kinga.krolik@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Paweł Janukowicz

dr n. społ. w dyscyplinie ekonomia i finanse

e-mail: info@for.org.pl